
Internationaal en Europees strafrecht en mensenrechten

1. Regelgeving

– Wet van 25 mei 2000 houdende instemming met het Statuut van Rome van het Internationaal Strafgerechtshof, gedaan te Rome op 17 juli 1998 (B.S. 1 december 2000).

Via onderhavige goedkeuringswet voegt België zich bij de 28 Partijen bij het oprichtingsverdrag van een lang verwacht, permanent internationaal rechtscollege, dat onder restrictieve voorwaarden bevoegd zal zijn voor de bestraffing van fysieke personen (art. 1 en 25), verdacht van zwaarwichtige misdrijven tegen de internationale gemeenschap, te weten genocide, misdaden tegen de mensheid, oorlogsmisdaden (art. 5-8) en agressie (art. 5 tweede lid). Deze incriminaties werden inmiddels, conform artikel 9 van het Statuut, nauwkeuriger omschreven in de zgn. “Elements of Crimes”, waarvan het laatste ontwerp dateert van 30 juni 2000. Diezelfde datum krijgt ook het laatste project mee van de “Rules of Procedure and Evidence”, dat de op het Angelsaksisch strafprocesrecht geïnspireerde procedurele bepalingen, vervat in de artikelen 51-85 van het Statuut, uitwerkt en preciseert.

Het verdrag zal evenwel pas in werking treden na de bekrachtiging ervan door zestig Staten en dan nog bij uitsluiting t.o.v. personen of strafbare feiten die aanknopingspunten vertonen met een Partij (art. 12). Alhoewel het Internationaal Strafgerechtshof, wat bestaan en werking betreft, sterk afhankelijk zal zijn van de goodwill van de Staten, wordt gehoopt dat het een einde zal stellen aan de grotendeels persistente straffeloosheid wegens grove schendingen van het internationaal recht, dat het de lacunes van de huidige ad-hoctribunalen voor ex-Joegoslavië en Ruanda zal aanvullen o.m. qua “tribunal fatigue” en vooral bevoegdheid in tijd en ruimte en dat het, in het algemeen, een afschrikkingseffect zal hebben.

De Belgische Regering heeft drie verklaringen geformuleerd, respectievelijk met betrekking tot artikel 31 § 1 c) *juncto* artikel 21 eerste lid b) en tot artikel 87 eerste en tweede lid van het Statuut. De twee laatstgenoemde verklaringen zijn traditioneel: zij wijzen de Minister van Justitie aan als bevoegde autoriteit om verzoeken tot medewerking vanwege het Hof in ontvangst te nemen en vragen dat voormelde ver-

zoeken met bijhorende stukken in een, in België, officiële taal gesteld worden. De eerste verklaring lijkt inhoudelijk belangrijker: zij eist dat artikel 31 § 1 c) steeds toegepast en geïnterpreteerd zou worden in overeenstemming met die dwingende normen van het internationaal humanitair recht waarvan onder geen beding mag worden afgeweken. Aanleiding ertoe was de vrees dat bedoeld artikel lid, voorafgegaan door het hoofdje “Gronden voor ontheffing van strafrechtelijke aansprakelijkheid”, zou worden ingeroepen om te ontsnappen aan een veroordeling wegens oorlogsmisdaden door een verweer gesteund op de wettige verdediging, maar wel verruimd tot de bescherming van bepaalde goederen, of op de noodtoestand, waaraan reeds eerder de Wet van 16 juni 1993 in de context van de oorlogscriminaliteit elk effect op de schuld ontnam. De verworvenheden van het internationaal humanitair recht hebben dus, althans wat België betreft, voorrang boven artikel 31 van het Statuut.

Rest thans nog de uitwerking van de nodige implementatiewetgeving o.m. op het vlak van de rechtshulp in strafzaken die België desgevraagd aan het Hof zal bieden overeenkomstig de artikelen 86 tot 102 van het Statuut. De lectuur van het advies van de Raad van State doet daarenboven de vraag rijzen naar de conformiteit van het Statuut met fundamentele grondwettelijke voorschriften aangaande de onafhankelijkheid van de Belgische rechtscollages, de onschendbaarheid van de Koning, de parlementaire onschendbaarheid, de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de ministers en het genaderecht. Daar reserves door het Statuut verboden worden (art. 120), kan alleen een grondwetswijziging voor de vastgestelde tegenstrijdigheden een oplossing bieden.

Regelmatig geactualiseerde informatie over het Internationaal Strafgerechtshof kan geraadpleegd worden op de website <http://www.un.org/law/icc/index.html>. Als naslagewerk geldt momenteel: TRIFFTERER, O. (red.), *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court: Observer's Notes, Article by Article*, Baden-Baden, Nomos, 1999, 1295 p.

F. THOMAS